

OFFENTLIGE YDELSER UNDER ANGREB

TTIP, CETA og de hemmelige aftaler mellem industrilobbyister og forhandlere

Resumé

Offentlige ydelser indenfor den Europæiske Union (EU) trues af internationale handelsaftaler, som kan begrænse regeringers muligheder for at regulere, og som begrænser borgernes ret til basale ydelser som vand, sundhed og energi til fordel for private virksomheders profit. EUs CETA aftale med Canada, hvis ratifikation måske indledes i 2016, og TTIP traktaten, der er under forhandling med USA, er de seneste eksempler på disse bestræbelser. I den værste tænkelige situation kan handelsaftalerne fastlåse offentlige ydelser i en kommercialisering, som man ikke senere vil kunne løsrive sig fra - uanset hvor skadelige resultaterne måtte være for velfærden.

Denne rapport forsøger at kaste lys over de hemmelige aftaler mellem store virksomheder og forhandlerne af EUs internationale handelsaftaler. Den viser virksomheders aggressive taktik angående TTIP og CETA med at presse på for at nå en vidtrækkende liberalisering af markedet inden for områder som sundheds-, kultur-, posttjenester og vand, der ville tillade dem at komme ind på og dominere markederne. Og den viser, hvordan de ansvarlige for EUs handelsaftaler ruller den røde løber ud for serviceindustrien, både med den konsoliderede CETA aftale, offentliggjort i september 2014, og med oplæggene til TTIP afsnittene og interne forhandlingsdokumenter, som afspejler industrilobbyisternes ønsker.

Hovedkonklusioner:

1. **TTIP og CETA viser klare tegn på at være påvirket af de samme industrilobbygrupper, der arbejder inden for servicesektoren, og som er blev dannet under de seneste årtier i forbindelse med tidligere handelsdrøftelser. Eksempelvis alliancen mellem EUs mest magtfulde industrilobbygruppe**

BusinessEurope og det såkaldte European Services Forum, et lobbyforetagende, som forbinder erhvervs-sammenslutninger og store virksomheder, herunder British Telecommunications og Deutsche Bank.

2. **Forholdet mellem erhvervsorganisationerne og Europakommissionen er to-vejs, eftersom Kommissionen aktivt fremmer industrilobbyarbejde omkring dens handelsdrøftelser.**

Dette er blevet karakteriseret som "omvendt lobbyvirksomhed". For eksempel "driver den offentlige myndighed lobbyvirksomhed for at få industrien til selv at udøve lobbyvirksomhed". Pierre Defraigne, forhenværende vicegeneraldirektør for Kommissionens handelsafdeling, taler om en "systematisering af hemmelige aftaler mellem Kommissionen og industrikredse".

3. **Lobbyorganisationerne har opnået stor succes, idet CETA ser ud til at blive den første EU aftale med en 'negativliste' for forpligtelser om serviceydelser.** Dette indebærer, at alle offentlige tjenester er omfattet af krav om liberalisering, med mindre der gøres en klar undtagelse. Det markerer et radikalt farvel til de positivlister, der hidtil har været anvendt i EU handelsaftaler, der kun indeholder de ydelser, som de enkelte regeringer specifikt har forpligtet sig til at liberalisere, og som derved har efterladt andre sektorer upåvirkede. Metoden med negativlisten udvider omfanget af en handelsaftale drastisk, idet regeringer giver tilsagn inden for områder, de måske ikke engang er klar over, som for eksempel nye typer ydelser, der opstår i fremtiden. Det samme kunne ske i TTIP, hvor Kommissionen forsøger at presse EU-medlemslande til at acceptere den samme risikable metode for at imødekomme kravene fra erhvervslobbyen.

4. **Store virksomheder har haft succes med lobbyarbejdet imod fritagelsen af offentlige serviceydelser fra CETA og TTIP, idet begge aftaler gælder stort set for alle ydelser.** Der eksisterer kun en meget begrænset generel undtagelse for ydelser, der "leveres af statslige myndigheder". Men for at en serviceyder kan opnå denne fritagelse, kræves det, at den udføres "hverken på et kommercielt grundlag eller i konkurrence med en eller flere erhvervsdrivende operatører". Men det er sådan i dag, at der eksisterer private virksomheder parallelt med offentlige leverandører i næsten alle traditionelle offentlige sektorer - hvilket ofte resulterer i hård konkurrence mellem de to. Dette begrænser effektivt fritagelsen af statslige myndighedsområder til kun at omfatte nogle få centrale selvstændige funktioner, som retshåndhævelse, retsvæsnen eller tjenesteydelserne fra en centralbank. Lignende problemer gælder fritagelsen af de såkaldte "offentlige forsyningsvirksomheder", der kun giver EU-medlemslandes ret til at underlægge visse tjenesteydelser offentlige monopoler eller særlige rettigheder. Denne del indeholder så mange huller, at det heller ikke kan beskytte den offentlige forvaltning og service i tilstrækkeligt omfang.

5. **Den største trussel mod offentlige tjenester kommer sandsynligvis fra de vidtrækkende bestemmelser om beskyttelse af investeringer, der er fastlagt i CETA og ligeledes ventet for TTIP.** Via et system kaldet "investor-state dispute settlement" (ISDS), vil tusindvis af amerikanske og canadiske virksomheder (såvel som multinationale selskaber med hovedsæde i EU, der styrer deres investeringer via datterselskaber på den anden side af Atlanten) kunne sagsøge EU og dets medlemslande for lovændringer i servicesektoren, der mindsker virksomhedernes fortjeneste. Dette kan potentielt føre til, at milliarder af euro vil skulle udbetales i kompensation. Sådant en politik, der regulerer offentlige ydelser - fra at lægge et loft på prisen for vand til indicering - har allerede været mål for ISDS erstatningskrav.

6. **CETA og TTIPs forskellige forbehold og fritagelser yder ikke nogen effektiv beskyttelse af den offentlige sektor eller af den demokratiske beslutningsproces om, hvordan den offentlige sektor skal organiseres.** Dette skyldes navnlig, at fritagelserne generelt ikke er gældende for de

værste regler for beskyttelse af investeringer og ISDS, således at reguleringer af følsomme offentlige sektorer som uddannelse, vand, sundhed, social velfærd og pensioner, kan udsættes for alle mulige slags angreb fra investorer.

7. **Europakommissionen følger kravene fra industrien om at fastlåse nuværende og fremtidige liberaliseringer og privatiseringer af offentlige ydelser, for eksempel via de farlige 'standstill'- og 'ratchet-klausuler'** - selv på områder, hvor liberalisering har givet store problemer. Dette kunne true den voksende tendens til rekommunalisering af vandforsyning (i Frankrig, Tyskland, Italien, Spanien, Sverige og Ungarn), energinet (i Tyskland og Finland) og transportydelser (i Storbritannien og Frankrig). En ophævelse af nogle af de mislykkede privatiseringer i Storbritanniens National Health Service (NHS) med det formål at styrke non-profit leverandører af sundhedsydelser, vil måske ses som krænkelse af CETA/TTIP. Det kunne også være nationaliseringer og regulering af finanssektoren, som det kunne ses under den økonomiske krise.

8. **At give efter for virksomhedernes krav om uhindret adgang til offentlige indkøb kunne begrænse myndigheders evne til at støtte lokale og non-profit leverandører og fremme en outsourcing af jobs i den offentlige sektor til private firmaer,** hvor de ansatte ofte er tvunget til at yde det samme arbejde mod dårligere betaling og arbejdsforhold. Inden for CETA, har regeringer allerede åbnet adskillige sektorer for obligatoriske transatlantiske udbud, når de ønsker at købe varer og tjenesteydelser - et effektivt middel til privatisering ved gradvist at overføre offentlige tjenester til for-profit leverandører. Amerikanske lobbygrupper, såsom the Alliance for Healthcare Competitiveness (AHC) og den amerikanske regering, ønsker med TTIP at sænke tærsklerne for transatlantiske licitationsudbud drastisk.

9. **Både CETA og TTIP truer med at liberalisere sundhedsydelser og sociale ydelser, og gør det således vanskeligt at vedtage nye regler i denne sektor.** Storbritanniens TTIP tjenesteydelser indeholder udtrykkeligt hospitalsydelser. I materialet fra CETA og i de seneste oplæg fra TTIP har ikke færre end 11 EU-medlemslande liberaliseret ydelser som hjemmepleje af de ældre (Belgien,

Cypern, Danmark, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Portugal, Spanien og Storbritannien). Dette kunne forhindre foranstaltninger, der beskytter plejesektoren mod økonomiske investorer, der benytter strategier som selskabstømmeri, som for eksempel de, der førte til Southern Cross kollapsedet i Storbritannien.

10. **EUs seneste udkast til en tekst, fremlagt under TTIP-forhandlignerne, vedr. begrænser i alvorlig grad brugen af universelle serviceforpligtelser (USO'er). Det** afspejler ønskerne fra store kurérfirmaer som UPS eller FedEx. USO'er, såsom daglig levering af post til fjerntliggende områder uden ekstra beregning, har til formål at garantere universel adgang til basisydelser til overkommelige priser.

11. **TTIP og CETA truer med at begrænse offentlige virksomheders frihed til at producere og distribuere energi i overensstemmelse med mål, der er i offentlig interesse,** for eksempel støtte til vedvarende energi og derved bekæmpelse af klimaændringer. Meget få EU-medlemslande har udtrykkeligt sikret deres rettigheder til at indføre visse foranstaltninger i handelsaftalerne med hensyn til produktionen af elektricitet (kun Belgien, Portugal og Slovakiet) og lokale energidistributionsnetværk (blandt dem Belgien, Bulgarien, Ungarn og Slovakiet).

12. **USA øjner en åbning af markedet for uddannelse gennem TTIP** – fra lederuddannelser og sprogkurser til optagelsesprøver på gymnasiet. Amerikanske uddannelses-virksomheder på det europæiske marked, som Laureate Education, the Apollo Group og the Kaplan Group, kunne drage lige så stor fordel som det tyske mediekonglomerat Bertelsmann, der for nylig har købt en aktiepost i den USA-baserede udbyder af onlineuddannelser, Udacity. Europakommissionen har forespurgt EU-medlemslande om deres "potentielle fleksibilitet" angående den amerikanske anmodning vedrørende ydelser på uddannelsesområdet.

13. **Den amerikanske filmindustri vil have TTIP til at fjerne europæiske indholds-kvoter og andre støtteordninger for den lokale filmindustri** (for eksempel i Polen, Frankrig, Spanien og Italien). Lobby-grupper som the Motion Picture Association of America (MPAA) og den amerikanske regering har derfor modsat sig fritagelsen af audiovisuelle ydelser fra EUs TTIP mandat, som den franske regering

kæmpede for. Nu forsøger de at begrænse fritagelsen så meget som muligt, for eksempel ved at udelukke radio og fjernsyn fra konceptet audiovisuelle ydelser - tilsyneladende med støtte fra industrigrupper i EU, så som BusinessEurope og Europakommissionen.

14. **Finansielle investorer som BlackRock, der har investeringer i europæiske offentlige ydelser, kan benytte sig af TTIP og CETA bestemmelser vedrørende finansielle ydelser og beskyttelse af investeringer til at forsvare deres interesser mod "belastende" regler,** for eksempel om forbedrede arbejdsforhold i sektoren for langtidspleje. Lobbygrupper som TheCityUK, der repræsenterer den finansielle tjenesteydelsessektor i Storbritannien, presser hårdt på til fordel for et "omfattende" TTIP, der "dækker alle aspekter af den transatlantiske økonomi".

15. **Amerikanske virksomheder yder også lobbyarbejde for at TTIP skal tackle "handelsbarrierer" så som arbejdsmarkedsregler.** For eksempel vil det amerikanske selskab Home Instead, en førende tjenesteyder af hjemmepleje af ældre med franchise-virksomheder i adskillige EU-medlemslande, have TTIP til at påtale den "ufleksible arbejdslovgivning", der forpligter virksomheden til at tilbyde dens deltidsansatte "omfattende fordele, inklusive betalte ferier", der påstås at være en "unødvendig udgift, der er med til at øge omkostningerne for hjemmeplejen."

Det, der står på spil i handelsaftaler som TTIP og CETA er vores fælles ret til basale offentlige ydelser. Og mere end det: Det handler om vores muligheder for at kontrollere offentlige ydelser af enhver art til fordel for samfundet som helhed. Hvis retningen for handelsforhandlingerne fortsætter vil aftalerne med tiden gøre det umuligt at gennemføre beslutninger i den offentlige sektor til vort fælles bedste.

En metode til effektivt at beskytte offentlige ydelser mod det store handelsangreb ville være en total og entydig fritagelse af alle offentlige ydelser fra enhver EU handelsaftale og forhandling. Men selv sådan en fritagelse ville givetvis ikke være tilstrækkelig til at modstå den store mængde yderligere trusler fra CETA and TTIP, idet mange flere bestemmelser truer demokratiet og borgernes velfærd. Så længe TTIP og CETA ikke er med til at værne om muligheden for at regulere tingene i det offentliges interesse, må de nødvendigvis tilbagevises.

Udgivet af Association Internationale de Techniciens, Experts et Chercheurs (AITEC), Corporate Europe Observatory (CEO), European Federation of Public Services Unions (EPSU), Instytut Globalnej Odpowiedzialności (IGO), Transnational Institute (TNI), Arbeiterkammer Wien (AK Wien) samt War on Want.

Amsterdam / Bruxelles / London / Paris / Wien / Warszawa, Oktober 2015